

Nordlandsposten

Arkivene fra krigstiden

Her i avisen 27.5. undrer fotnoteskribenten på hvor det ble av de tyske arkivene i maidagene 1945. Svaret finnes i Sverre Kjeldstadlis doktoravhandling "Hjemmestyrkene side 448 : "De tyske dokumentene som ble beslaglagt i Norge var alliert krigsbytte og ble samlet inn av den allierte Document Section under britisk ledelse." De hadde kontor i Klingenberggt. 7 i Oslo. Som den fremragende og objektive krigshistoriker oberstløytnant Olstad nylig skrev her i avisen var Norge ikke alliert med "de allierte" og hadde følgelig ikke krav på krigsbytte. Etter at britene hadde gjennomgått og utnyttet materialet, ble en rekke arkivsaker av tysk opprinnelse avstått til det norske riksarkivet hvor de ble ordnet av arkivar Einar Blix. I Forsvarsstabens krigstidsarkiv finnes også en del spredte tyske arkivsaker. I samme arkiv finnes "Prisoner of War Interrogations" (Ca. 275 rapporter) Etter krigen ble en rekke tyskere avhørt av britiske etterretningsoffiserer. Disse til dels omfattende

rapporter forteller mye om tyske myndigheters virksomhet i Norge også om Sipo og SD. Materialet om tysk kontraspionasje i Norge finnes i FO IV arkivet. Minst to arkiver vedr. norsk-tyske relasjoner forsvant på en mystisk måte etter krigen. Det gjelder først og fremst arkivet fra Nemma for industri og omsetning. Hadde innholdet av det arkivet blitt kjent, hadde nok enkelte bra borgere vært nødt til å korte litt inn på 17.maisløyfene i 1945. Arkivet for Centralkomiteen i Trondheim i 1940 ble også borte. En kjent mann i byen fikk utlånt arkivet under påskudd av at han skulle skrive Trondheims historie. Noen historiebok kom aldri, men "fatteren" var så uheldig at han mistet arkivet. Det lar seg forstå, for i det arkivet fantes detaljer om hvordan Trondheims beste borgere hjalp general Dietl slik at han unngikk å kapitulere på Bjørnfjell. Men general Dietls rapport er i behold. Den forteller sitt. Det samme gjør den takk som den tyske kommandant i Trond-

heim, oberst Weiss, bringer i Adresseavisen 13.4.40 til myndigheter og borgerskap, "hos hvem jeg har funnet forståelse og stor inntøkekommenhet".

Også i England har man hatt "uhell" med arkivene. Det gjelder i første rekke SOE-arkivet. SOE (Special Operations Executive) ble opprettet i London 22.juli 1940 i forbindelse med Churchills berømte ordre "set Europe ablaze" (tend Europa i brann) Ifølge en nyutkommet bok "The secret War" av Nigel West er SOE's arkiver fremdeles lukket. I 1946 ble arkivet flere ganger herjet av mystiske branner. Bankieren Charles Hambro var en tid sjef for SOE's skandinaviske avdeling. Hans datter Pamela har fortalt at kort før Sir Charles døde, fikk hun beskjed om å brenne hans hemmelige papirer som hun fikk overlevert på farens dødsleie, den 28.8.63.

Både i dette arkivet og i SOE's arkiv fantes utvilsomt opplysninger av stor betydning også for norsk historie.

John Sand